Seitsemän Veljestä.

Kertomus,

Tehnyt **A. Kivi.**

YRJÖ WEILIN, HELSINKI.

5. wihko. Hinta 90 p.

männistön ſuojaan. Hän ymmärſi, ettei ollut hywä jäädä aſiasta enemmän keskustelemaan. Mutta muut kiljuiwat hänen peräänſä, nyrkit pystyssä, luwaten peitota hänen hillukaſi aina päästä kantapäihin asti, jos hän wielä uskaltaiſi pirtin owea raoittaa. Niin he uhkailiwat, jättiwät kuopan äkeinä ja wihaiſina, ja astuiwat pirttiinsä takaiſin. Mutta pakolaiſena käyskeli metsässä Timo, ja pian rupeſiwat weljekſet katumaan käytöstänsä häntä kohtaan, huomaten wahingon tapahtuneen hänen ymmärtämättömyytensä kautta, waan ei häijystä koiranjuonesta. Sentähden astui Juhani jo ennen iltaa Impiwaaran harjulle ylös, huuteli ſieltä wahwalla äänellänsä kohden kaikkia ilmoja ja kutſui Timoa, wakuuttain ja wannoin hänen ei tarwitſewan pelätä palatakſeen paikalla takaiſin. Niin hän huuteli, ja hetken mentyä palaſi Timo, kyräten pahasti ja mulkoillen ſilmiänsä. Lauſumatta sanaakaan riiſui hän päältänsä, kallistui wuoteellenſa alas, ja pian kuorſaſi hän ſywässä unessa.

ullut oli myös karhunpyynnin otolliſin aika. Silloin ottiwat weljekſet keihäänsä, painoiwat kiwääreihinsä tuikeat luodit ja läksiwät herättämään salon ruhtinasta, joka jo pimeässä konnosſaan unekſui ſywällä lumisten kuuſien alla. Ja kaatoi heidän luikkunsa monen turpaiſen kontion, koska hän wihaiſena ryn-

rynkäſi rauhankammiostaan ulos. Silloin nouſi uſein tuima taistelo, lumi tuokſahteli kauas ympärille ja punertui wuotawasta werestä, kun haawoja annettiin kahden puolen. Niinpä taisteltiin, kunnes wiimein karheanaamainen otſo makaſi rauhallisna. Mutta weljekſet, ehdittyään iloiſesti kotianſa taakkoineen, woiteliwat haawojanſa lääkkeellä, joka oli rakennettu wiinasta, ſuolasta, ruudista ja tulikiwi-jauhoista. Sillä he woiteliwat haawojanſa ja pyhkäiſiwät keltaruskeata terwaa päälle.

iin haaliwat he elantoanſa korwesta ja mäkien wiidoista, täyttäin warahuoneenſa monellaiſella otukſella: linnuilla, jänikſillä, mäyrillä ja karhunlihalla. Oliwat he myös pitäneet huolta wanhan, uskolliſen Walkonſa talwiſesta muonasta. Nähtiin ſuon rannalla tuolla waltainen, ſirpillä niitetty ja ſileäkſi harjattu heinäſuowa, kylliksi riittäwä talwen kestäesſä. Ei oltu myös unohdettu heidän pirttinſä talwilämpimän waroja. Seiſoi huikea halkopino lähellä aittaa ja wielä terwaskantoja korkea kaſa, kuin aika röykkiö Hiiden hirwen ſarwia, pirtin ſeinykſellä, ulettuen maasta ylös katon räystääſen asti. — Niin warustettuina taiſiwat he wakaasti katſoa talwea wasten hyyrteistä partaa.

On

n joulu-ilta. Ilma on ſuoja, harmaat pilwet peittää taiwaan ja wasta tullut lumi peittää wuoret ja laakſot. Kuuluu metſästä hiljainen kohina, teeri illastaa urpuiſessa koiwuſſa, tilhiparwi punoittawaſſa pihlajaſſa, ja harakka, männistön kärkäs neito, kantelee warpuja wastaiſen peſänſä perusteekſi. Niin mökiſſä kuin komeaſſa kartanoſſa on iloa ja rauhaa, niin myös weljesten pirtiſſä Impiwaaran aholla. Ulkopuolella ſen owea näet olkikuorman, jonka Walko on wetänyt Wiertolan kartanosta joulun kunnioikſi pirtin laattialle. Ei tainneet weljekſet täälläkään unohtaa jouluolkien kahinata, joka oli heidän ihanin muiſtonſa lapſuuden ajoista.

utta pirtiſtä kuuluu löylyn kohina kiukaan kuumilta kiwiltä ja pehmeitten wihtojen hutkina. Ottawat nyt weljekſet ankaran joulukylwyn. Ja koska wiimein polttawan helteinen löylytys oli päätetty, astuiwat he alas, pukiwat päällenſä ja istuiwat lewähtämään palkeille, jotka rahien werosta oliwat aſetetut pitkin ſeiniä. Siinä he istuiwat, puhallellen ja wuodattaen hikeä. Loimottawa päre walaiſi huonetta; Walko hinkalosſaan rouskutteli kauroja, koska

koska oli muistettu hänenkin jouluanſa; torkkuen ja haukotellen istui orrellanſa kukko; Killi ja Kiiski, leuat käpälillään, makaſiwat lähellä uunia, ja Juhanin polwilla kehräili entinen Jukolan wanha, weſiharmaa kiſſa.

upeſiwat wiimein Timo ja Simeoni rakentelemaan ehtoollista; mutta muut nosteliwat lyhteitä ſiſään. Aukaiſiwat he ſiteet, lewitteliwät oljet permannolle noin korttelin pakſulta, mutta pakſummalta parwelle wielä, jossa he tawalliſesti wiettiwät iltanſa ja yönſä. — Walmis wihdoin oli ehtoollinen: ſeitſemän reikäleipää, kakſi tammipöytyrillistä höyryäwää karhunlihaa ja kiulullinen olutta ſeiſoi pöydällä. Itſe oliwat he keittäneet oluenſa, muistain tarkasti äitinſä menetystä tämän juoman panossa. Mutta oliwatpa ſen laittaneet wäkewämmäkſi tawallista talonpojan olutta. Mustanpunaiſena kuohui ſe kiulussa; ja jos kannulliſen ſitä nielaiſit, tunſitpa hieman huimausta aiwosſas. — Mutta pöydäſſä istuiwat he jo kaikki, nauttien lihaa ja leipää ja kiulusta wahtoawaa olutta.

Aapo. Onpa täſſä runſaastikin pinottu etehemme einettä.

Juhani. Syödään ja juodaan, pojat, ſillä nyt on meillä joulu, joulu kaikilla, niin elikoilla kuin

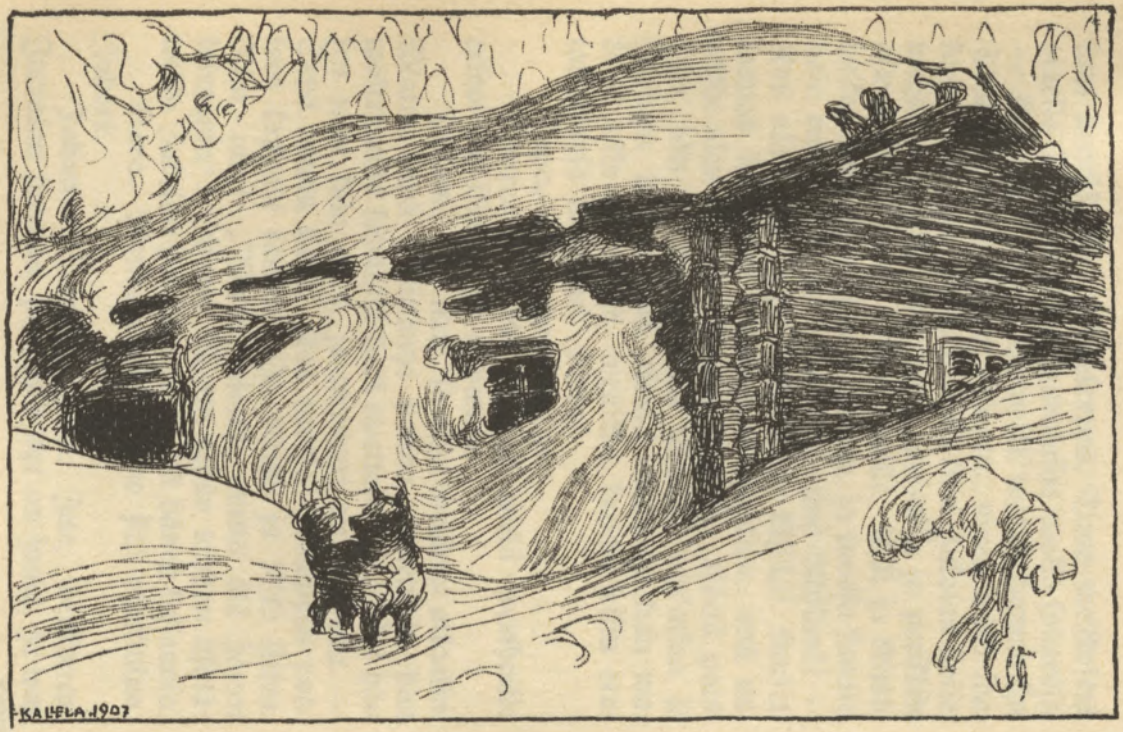
KALELA 1907

kuin ihmisilläkin. Waleleppas, Timo weikkoseni, oluella Walko raiskan kaurakasaa tuolla soimessa. — Kas niin! olkoon menneekssi tuoppi kumminkin. Tänä iltana ei yhtään kitsautta, waan kaikki saakoot, niin hepo, koira ja kissa kuin Jukolan iloiset weljekset. Kukko maatkoon rauhassa ja perikön osansa huomenna. Tuossa teille, Killi ja Kiiski, huikea kimpale karhun koiwesta, ja tuossa sinulle, kissa rukka. Mutta ensin kättä, sinä killisilmä! — Kas niin! Ja sitten molemmilla käsillä! Katselkaapas kissamme konsteja ja sanokaat, että minäkin olen hieman opetusmestaria. Kättä paiskelee hän jo molemmilla kääpillä yht'aikaa ja silloinpa hän asettaa itsensä istumaan kuin wakawa ukko ja pistää, weitikka, kumpaisetkin etutallukkansa kouraani. Noin!

Hapo. Woi tuota pilaa!

Tuomas. Mitä miehen wielä wanhoilla päiwillänsäkin pitää oppiman.

Juhani. On mar' se oppi wetänyt aikaakin. Mutta enpä hellittänyt poikaa, ennenkuin hän molemmilla käpälillä kiitti opettajaansa. Nyt hän sen tekee kuin mies, ja maisteri on maksettu. — Sepä wasta kissa! Kas tuossa! pistäppäs poskees kappale karhua. Ja Kiiski ja Killi sitten. Niin, niin! „Wisko miestä, mutta älä hänen koiraansa". Oikein! Mutta tähän tahdon lisätä: wisko Jukolan Jussia, mutta älä hänen kissaansa.

Eero. Noudatappas tänne sitä olutkiulua, Juhani.

Juhani. Saaman pitää. Juo, weikkonen, Jumalan luomaa, juo, sillä nyt on joulu, ja waroja

roja ei puutu aitasta. Mikä on meidän täällä ollakſemme? Mitä huoliſimme, waikka pöllähtäiſi tuleſſa tuhakſi ja tomukſi koko tämä maailma paitſi Impiwaara ja ſen ympäriſtö. Täällä elämme kuin huhdaſſa waan, omalla kannallamme ilman kuurtamiſta ja kaartamiſta kiukkuiſiſta ihmiſiſtä. Täällä on meidän hywä olla. Metſä on niittumme, peltomme, myllymme ja peſämme iankaikkinen.

Timo. Ja liha-aittamme.

Juhani. Juuri niin! Täällä on hywä olla! Kiitokſia, Lauri, keinoſtas, jonka meille kekſit, pääſtäkſemme maailman markkinoilta. Täällä on wapaus ja rauha. Kyſynpä wielä: mitä huoliſimme, waikka polttaiſi kultainen tuli tämän maailman kaiken, kun waan ſäästyy pohjapuoli Jukolan taloſta ja ſen ſeitſemän poikaa?

Timo. Lähtis kulowalkea kerran karſimaan yli koko maailman, niin tuhakſi ja porokſi menis myös Jukolan pohjapuoli ja wielä ſen ſeitſemän poikaakin kaupan päälle.

Juhani. Sen hywin tiedän. Mutta katſos, kun mies taitaa aatella, mitä hän tahtoo, aatella itſenſä koko maailman herraksi tai tönkeilewäksi ſontiaiſekſi. Kas hän taitaa aatella kuolleikſi Jumalan, perkeleet, enkelit ja koko ihmisſuwun ja elikot maaſſa, mereſſä ja ilmaſſa, aatella maan, helwetin ja taiwaan katoowan kuin tappuratukko tuleſſa ja pimeyden astuwan ſijaan, joſſa kenokaula ſinä ilmoisna ikänä ei Herran walkeutta huuda. Niin ſinkoilee täällä miehen aatos, ja ken taitaa wiskellä werkkoja ſen teille?

Timo

Timo. Kuka käſittää tämän maailman rakennusta? Ei ihmislapſi, joka on typerä ja tyhmä kuin määkiwä jäärä. Mutta parasta ottaa päiwä tultuanſa, ſallia ſen mennä mentyänſä, käyköön ſitten puuhun tai mäntyyn. Täällä ollaan waan.

Juhani. Mikä on meidän täällä ollakſemme? Mitä puuttuu?

Timo. „Ei Jumalan armoa eikä linnunkaan piimää". Aitta on ruokaa täys ja pirttimme lämmin. Täälläkin kiiriskelemme oljilla.

Juhani. Täällä kiiriskelemme kuin mullikat kahiſewilla oljilla. Kylpeä taidamme, koska miellyttää, koska waan päähämme pistää, ja syödä koska maistaa. — Mutta olemmehan jo rawitut miehet. Ei ſiis muuta kuin ſiunaamme ſäkkiämme ja korjaamme pöydän.

Simeoni. Odottakaas, ſiks kuin olen lukenut lyhykäiſen ruokaluwun ja laulanut wärsſyn päälle.

Juhani. Se jääköön tällä kerralla. Miksi et tehnyt ſitä ennen atriaa? — Käyppäs, Eero poika, nuorimmakſes laskemaan tynnyristä olutta.

Simeoni. Et ſalli ſiis laulettawan wirrenwärsſyä joulu-illan kunnioikſi?

Juhani. Eihän meistä laulajikſi, weli kulta. Lauletaan ja luetaan ſydämmesſämme, joka onkin Jumalalle otolliſin uhri. — Mutta tuoſſa taaſen olutkiulu, kuohuwa ja wahtoowa kuin Kyrön koski. Tattis, poika, waan! Saadaanpas täſtä! Kimauta tuosta, weli Tuomas, ja oikein aika mekosta.

Tuomas. Enhän tuoſſa kauankaan huikaile.

Ju-

Juhani. Niinhän mies kulauttaa. Sellaiſet ſiemaukſet ſaattaa kurkuistamme oikein lukkarinkurkut.

„Elettiinpä ennenkin,
Waikk' ojan takan' oltiin;
Ojapuita poltettiin
Ja ojast' oltta juotiin."

Juuri niin. Mutta onhan juomanamme ohran ruskea neste, polttopuunamme halko ja terwaskanto, ja allamme on pehmeä, olkinen polstari, oiwa painitanner waikka kuninkaille ja ſuuriruhtinaille. — Yksi ſana, Tuomas. Takaſihan kerran weli Aapo ſinun wäkes ja woimas käywän jo huikeasti yli Juhon, mutta ſitä en juuri mieliſi uskoa. Kuinkahan tuoſſa pyörähteliſimme? Koetetaan!

Simeoni. Ulallamme! ja armahtakaat noita kiiltäwiä olkia edes huomispäiwän.

Juhani. Nythän ilo parhaimmallanſa, „aatosta juhla korkein"; ja pahnoikſihan on olkien mentäwä. — Miellyttääkö Tuomasta?

Tuomas. Käyhän tuota koettaa.

Juhani. Ristipainia!

Tuomas. Olkoon menneekſi!

Juhani. Isketäänpäs, isketäänpäs!

Aapo. Warro, poika! Saakoon Tuomaskin lujan kahmaukſen houſuſi kaulureista.

Juhani. Hän ſaakoon, hän ſaakoon!

Eero. Juho, mikſi irwistät ja wäännät ſilmiäs kuin härkä penkisſä? Woi weljeäni! Mutta katſo, ettet itſeäſi häwäiſe nyt.

Aapo

Hapo. Kaikki hywin. Kenen on enſimmäinen heitto?

Juhani. Olkoon ſe Tuomaan.

Tuomas. Olkoon ſe wanhimman weljen.

Juhani. Seiſo ſitten kannallas.

Tuomas. Tahdon koettaa.

Juhani. Seiſotko, ſeiſotko?

Tuomas. Tahdon koettaa.

Hapo. Heleijaa, pojat! Sillä lailla, juuri niin! Taisteleltepa kuin uskon ſankarit. Juho kimpustaa ja wääntää kuin Israel itſe ja „Tuomas ſeiſoo niinkuin tammi".

Eero. „Koska ſaarnaa Aaprahammi". Mutta katſo Juhon ſuuta ja kauhistu. Ah! pistäiſin nyt waikka teräspuikon hänen hampaittenſa wäliin — roiskis! ja olispa ſe kohta kahtena kappaleena. Kauhistunpa, kauhistunpa!

Hapo. Miesten otteloa waan. Nouſee ja waipuuhan allamme palkit.

Eero. Kuin urkujen polkimet; ja Tuomaan töppöſet kyntää laattiata kuin järeät metſäſahrat.

Hapo. Ei ſiinä juuri ſiwelläkkään maitoſormilla. Peijakas! olis tämä pinnistys tuolla wuorella, niin iskiſiwätpä korkkoraudat ſäkeniä kalliosta.

Eero. Oikein kultaiſia tähtiä lentelis metſään, ja nouſispa tuosta iloinen kulowalkea. — Mutta aina ſeiſoo Tuomas.

Tuomas. Oletko jo nytkinyt tarpeekſes?

Juhani. Heitäs ſinä.

Tuomas. Tahdon koettaa. Mutta katſo nyt, niin laattia pyörii.

Eero

Eero. Muista, muista, Juho! —

Hapo. Se oli heitto.

Eero. Se oli jumaus kuin „Haamaan halkonuijasta“, kuin isku „taiwaan tuliwaſarasta“.

Timo. Ja tuoſſa makaa Juhani kuin mallasſäkki.

Eero. Woi „Poika-Juſſia“!

Timo. Niin kutſui hän itſeänſä pikkupoikana.

Hapo. Pitää kuitenkin tietämän, kuinka miestä heittää. Muista, Tuomas: eihän ole ihmiſen ruumis raudasta, waan lihasta ja luusta.

Timo. Niin, waikka hän houſujakin kantaa.

Tuomas. Turmelinko ſinua?

Juhani. Katſo itſes.

Tuomas. Nouſe ylös.

Juhani. Nouſen kyllä ja näytän ſinulle mieswoiman käſikapulaſſa. Siinä leikisſä woimat punnitaan.

Tuomas. Tuoppas, Eero, haaru tuolta nurkasta. — Kas täſſä, Juhani.

Juhani. Täſſä olen. Ja nyt takataſſu wasten takataſſua ja ympäri haarua kynnet!

Hapo. Ja koska luihkaan, ſilloin wetäkäät, mutta ilman yhtään tempausta. Haaru warpaitten kohdalle, juuri warpaitten kohdalle, ei tuumaa kummallekaan puolelle. — Nyt, pojat!

Timo. Juho nouſee ylös, että kääkähtää waan.

Hapo. Eihän ſiinä armotkaan auta.

Juhani. Mene laskemaan olutta, Timo.

Timo

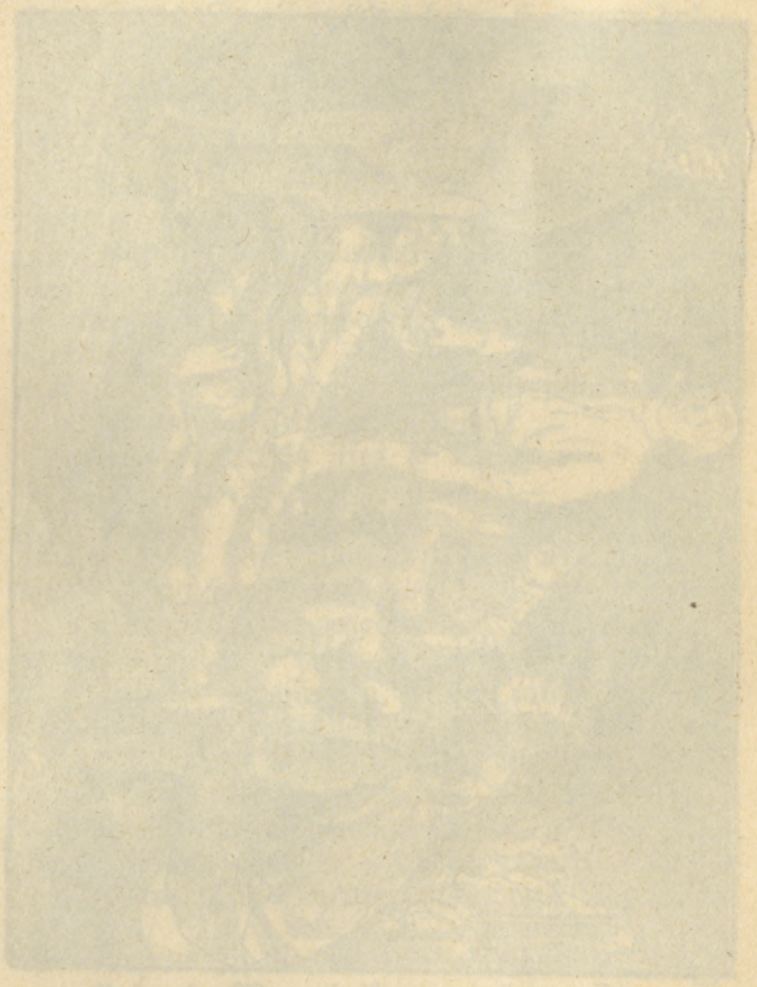

Timo. Onnuthan, weli.

Juhani. Olutta laskemaan, ſinä riiwatun nallikka! Kuulitko? Wai tahdotko korwilles?

Tuomas. Wioitinko jalkas?

Juhani. Mitä huolit ſiitä! Katſo oma käpäläs. Mitä koskee ſe minuun, jos korkkoni heltikin ſaappaastani? Heltihän ſe painissa kuin nauriin liuska. Mutta katſo itſes ſinä. Näkyy, että woitat minun painissa ja käſikapulassa; mutta tules tappelemaan.

Hapo. Tappelus ei kuulu aſiaan nyt.

Juhani. Kyllä, jos waan tahdomme.

Tuomas. Minä en tahdo.

Juhani. Et uskalla.

Hapo. Tiedä paini leikikſi.

Simeoni. Minä tiedän ſen leikikſi, josta ſyntyy uſein tappelus ja murha.

Juhani. Tuomas woittakoon, mutta ei notkista Juhania täsſä kukaan muu. Sen wannon ja näytän miehestä mieheen yli kaiken komppanian. — Yksi nappaus, Hapo! Pitääkö kaulukſes? Pitääkös?

Hapo. Hurjapää ilman pienintäkin ſyytä! Malta, malta, ja painikaamme kunnon tawalla.

Juhani. Kirkas leimaus!

Hapo. Malta, ſanon minä. — Kas niin, nyt heitä.

Eero. Juho tanſſii polskaa niinkuin poika, waikka ontuenkin.

Juhani. Mitä lauſut nyt, weli Hapo?

Hapo. Että makaan ſun allas.

Juhani. Astuppas numeroon, Simeoni.

Si-

Simeoni. En tuhannen rikſin edestä rikkomaan korkeata juhlaa.

Juhani. Kunnioitettu olkoon joulujuhla! Eihän ſitä wiattomaſſa painiſſa rikota, joſſa mielemme on iloinen ja ſydämmemme puhdas. Ykſi koetus, Simeoni!

Simeoni. Miksi kiuſaat minua?

Juhani. Yksi rynnistys.

Simeoni. Sinä ſaatana!

Hapo. Rauhaa hänelle, Juhani, rauhaa!

Juhani. Sopiihan meidän koettaa. Kas niin, yksi ainoa kiekaus kaulukſesta!

Simeoni. Mene helwettiin, häijy henki! Minä myönnän, että woitat.

Tuomas. Sen uskon wasta koska näen. En luule Simeoninkaan jänteitä juuri waſikanlihakſi.

Juhani. Sentähden tulkoon hän koettamaan. Siinähän nähdään, owatko waſikkaa wai mustaa, ſaartuwallista karhua.

Hapo. Olkoon hän oloillanſa ja astukoon eſiin toinen uros, mieluiſampi rinnustukſeen. Weli Timo, aina uljas mies!

Juhani. Haluttaisko?

Hapo. Päin tuuleen, Timo! Ethän ole koskaan nurrupoika.

Tuomas. Ei koskaan, waan aina reipas, aina niinkuin omaſſa talosſanſa. Enhän unohda tempausta, jonka hän teki tuoſſa ainoiſeſſa melakaſſa Toukolaisten kanſſa. Saipa hän enſin huomaamatta nupillenſa aika nasſaukſen, mutta, ſiitä ſuuriakaan huolimatta, kääntyi hän wakaasti ym-

ympäri, ſieppaſi ſeipään miehenſä kourasta ja nytpä iski hän takaiſin wasten pääkuorta — ja ſeiwäs poikki. Seiwäs poikki että ſälähti, ja alas maahan lotkahti mies kuin tyhjä säkki! Niin teki Jukolan Timo. Ja minä tiedän, että löytyy hänessä miehenwastusta wieläkin.

Timo. Tuleppas, poika.

Juhani. Sitähän juuri mielin. Mutta annas, kun kieppaiſen pielistäſi kiinni minä myös. Nyt olen walmis.

Hapo. Enſimmäinen olkoon Timon.

Juhani. Olkoon niin. Ehdinpä wähän puuskuttamaan.

Timo. Kas tuoſſa!

Juhani. Ei, poikaſeni!

Tuomas. Jotenkin tuima tempaus, Timo, ſinä urhoollinen Timo! Mutta onkos waraa parantaa?

Juhani. Ei tästä näin waan mennä.

Tuomas. Timo, onkos waraa parantaa?

Timo. Pitäis olla. — Entäs tämä?

Juhani. „Ei tästä näin waan mennä, ſanoi Hywänmäen kerjäläinen".

Hapo. Kerran wielä, Timo.

Tuomas. Onkos waraa parantaa?

Timo. Pitäis olla. — Entäs tämä?

Juhani. „Ei tästä näin waan mennä, ſanoi Hywänmäen kerjäläinen".

Tuomas. Mutta ſe oli nykäys, joka tuntui.

Eero. Ei waaraa, ainoastaan hieman ja juuri wiattomasti tärähti Juhanin ääni.

Juhani. Pystyſſä ſeiſon.

Tuo-

Tuomas. Kerran wielä, Timo.

Timo. Koetetaan, koetetaan.

Juhani. „Wentta-holl!“ Houſuni putoo!

Timo. „Mutta nyt, ſanoi Kaitaranta“.

Juhani. Houſuni putoo! Kuuletko ſinä?

Timo. Kas noin, weljeni!

Aapo. Tuoſſako makaa Juhani taas, ſuudellen permantoa?

Eero. Ja puhaltaen niinkuin ſonnihärkä. Mutta hywä, että „ehtii hän wähän puuskuttamaan“.

Timo. Allani makaa poika kuin märkä tallukka waan.

Tuomas. Mutta houſunſa tekiwät hänelle teppoſet.

Aapo. Olkoon ſe ſanottu totuuden nimeſſä. Juhanin omat houſut oliwat täſſä herraanſa wastaan ja rupeſiwat liittolaiſiksi Timolle.

Eero. Niin on aſia. Sentähden kaikki houſut pois ja uudistukoon leikki.

Simeoni. Pidä nyt kitas, ſinä rääkkä! Annanpa muutoin wasten nokkaas. Eikö ole ſinulle jo kylliksi tätä helwetin leikkiä?

Eero. No muuttukoon ſe taiwaan leikiksi. Houſut ja paidat pois, ja painikaat kuin kaksi enkeliä Paratiiſin pelloilla.

Tuomas. Miksi istut hänen niskoillanſa, Timo?

Timo. Olis nyt halko, niin panis niin pitkin pakaroita, että pläikkyis.

Aapo. Miksi niin? Tämä on painia, waan ei tappelusta.

Eero

Eero. Onko Timo ſuutukſisſaan?

Timo. Ei ſuinkaan, ei ſuinkaan, mutta ſanonpa: olis nyt halko tai ympyriäinen tela, niin panis niin pitkin pakaroita, että pläikkyis.

Tuomas. Laske hän ylös.

Timo. Nouſe, Jumalan luoma.

Juhani. Minä nouſen, ja tiedä, ſaatuani houſut kiinni taas, on wuoro ſinun taas painua alas, ja toiſin kuin äsken minä. Minähän, poloinen poika, kämärryin alles onnettomuuden kautta, jonka ſinä niin wikkelästi käytit hyödykſeſi, hunswotti, ſaapaswedin!

Hapo. Wihastuminen kauas! Minä tiedän että hän tuskin huomaſi houſuwahinkoas, ennenkuin heitto oli tehty. Sen teki hän tiimellykſen kuumuudeſſa, poika parka.

Juhani. Sen hän kyllä tieſi, ſe mulliſaukko. Mutta olettepa kaikki niinkuin korpit niskoillani. Wai ei hän tiennyt. Enkö huutanut kuin rajamies huikealla äänellä: wentta-holl, houſut putoo? Mutta hän ei ſiitä huolinut, waan tempaili kynſineen ja hampaineen kuin kiſſa. Mutta istu ja pala! Kyllä ſinun opetan täst'edes käyttelemään onnekſeſi toiſen ſylttyhouſuja, kyllä ſinun opetan.

Timo. Sen tein minä tiimellykſen kuumuudeſſa, poika parka.

Juhani. Minä ſinun opetan, ſaatuani houſut ylös ja nälkäwyön kiinni kuin nalkitun wanteen.

Timo. Minä annan palttua koko painille; koska kerran woitin, niin woitin, eihän ſiinä mitään muuta mutinata. Mitä kuuluu houſut tänne?

tänne? Painiſſa painii mies, waan ei houſut ja ſäärykſet tai muut lumiſukat.

Juhani. Kourat kaulukſeen taas ja rinta wasten rintaa! Istu ja pala!

Timo. Menenkö ma hänen kanſſanſa tuohon lapſekkaaſen työhön?

Eero. Mitä hän kyſyy wielä? Mene, Jumalan luoma, mene koska pääſet.

Simeoni. Älä mene, ſanon minä.

Eero. Älä mene, jos pelkäät ja wapiſet.

Juhani. Nyt ei auta pelko eikä wapistus, waan täytyy hänen käydä uuteen kilwoitukſeen ja juuri tällä Jumalan hetkellä.

Eero. Armahda häntä, Juhani, armahda!

Timo. Minkätähden? Eero, minkätähden? Olkoon menneekſi ykſi pinnistys wielä, ykſi tai kakſi. Terſii waan!

Juhani. Täsſä, poika!

Tuomas. Koreasti, Juho!

Hapo. Koreasti! Noinhan tappelee kakſi nälkäistä haukkaa.

Simeoni. Tappelua, ſulaa tappelua!

Hapo. Järkewästi, Juhani!

Simeoni. Woi teitä hirmuja, woi teitä hirmuja!

Eero. Älähän weljeäſi runno!

Simeoni. Aha, aha! johan kelmenee Eerokin. Siinä owat kalas, joita onkeilit.

Tuomas. Juhani!

Simeoni. Hajoohan jo pirttikin, te pedot ja pakanat!

Ju-

Juhani. „Wotti, poika, ſanoi Ryſſä!“ No mikſi makaat ſiinä ja killiſtelet ylös kattoon?

Timo. Sinä woitat minun nyt, mutta annappas ajan wähän muokata wielä: ſinä wanhenet ja kaswat pikkuiſekſi, mutta minä wartun ja woimiſtun.

Juhani. Kerran ranſiſtuu ja loppuu tämä maailmakin, ſaati ſyntinen ihmisparka. Aika taſii meitä kaikkia, weljeni. Mutta nouſe ylös ja kulauta naamaas ſiemaus olutta ja tunnuſta, että on ſinuſſa pari luotia wähemmin woimaa kuin minuſſa.

Timo. Se nähtiin. Tuoſſahan makaſin rähmäkkäänä allas ja ſinä päälläni kuin röyheä karhu.

Juhani. „Saappas täſtä, Saparomatti, Kiikka-Heikin kannuſta!“ — Olen ſiis Jukolan laumaſſa toinen mies, mitä woimaan koſee. Lauri ja Eero owat toſin koettamatta wielä, mutta he tietäköot että meſiäiſiä he kuulteliſiwat koetukſeſſa; ja Simeoni on itſenſä tunnuſtanut heikommakſi minua. Mutta pikkuſormen mies ei ole Jukolan weljekſiſtä ykſikään, ſen takaan minä. Tulkoon tänne waikka wiiſikymmentä Toukolaiſta, nyrkki wasten nyrkkiä. Wiiſi tynnyriähän minä niskallani kannan, ja Tuomas wähän enemmin; wiiſi tynnyriä, kun toinen waan painon ſelkääni pinoo.

Tuomas. Mutta mieliſinpä nähdä Laurin ja Eeron lyöwän painia oikein tiukaſti.

Aapo. Totiſesti jotain nähtäwää. Toinen wakawa ja tyyni kuin talwen ſuoja, toinen pikkui-

kuinen kuin keri, mutta niinkuin leimaus wilkas ja teräwä. Päin tuuleen, ja ſiinäpä ottelewat kärppä ja koirasjänis. En wertaa ſinua jänikſeen arkuudesta — ſiihen ei ole ſyytä — en liikuntoskaan tähden, ſillä Lauri astelee kuin ſeppä Könnin kuokkamies, jonka jalkoja ja kuokkaa käytteli ſukkela kellowärkki mahassa — mutta näyttäispä mielestäni ottelo kuin kärpän ja uhkean koirasjänikſen paini.

Juhani. Yksi rinnustus, pojat, yksi rinnustus tai ristipaini!

Lauri. Mitä tiimellyksestä Eeron kanssa? Hänestä et saa kunnon nappausta koskaan, waan tuolla hän teiskaa haaroissa kuin kissa, kynsii ja likistelee toisen ohimia sen riiwatun tawalla, että tuskin woit wetää hengen pihausta rintaas. Niinpä hän teki, koska menneenä syksynä painiskelimme Aroniitulla. Ja kuka siinä woitti, kuka alle meni, sitä „ei ymmärtänyt Jiwarikaan". Mitäs minä hänen kanssansa enään menisin?

Eero. En ollut wahwempi sinua hiuskarwankaan wertaa. Usko, jos tahdot.

Lauri. Sen uskon, koska tiedän sinun heikommaksi.

Juhani. Sen näyttäköön rehellinen paini.

Lauri. Mitäs minä hänen kanssansa enään menisin?

Simeoni. Pankaamme jo maata, te willityt.

Juhani. Öitä on monta, mutta joulu on waan kerran wuodessa, ja sentähden iloitkaamme nyt. Iloitse, sinä jouluhuone, iloitse koko Israelin maa! Tänä yönä, tällä hetkellä on tapahtu-

tunut ſuuri ihme Babylonin kaupungiſſa. Iloitkaamme! — Mitä leikkiä löiſimme? Syömmekö joulupaiſtia? piſtämmekö ſikaa, wai ſohimmeko ſuutaria?

Simeoni. Kas niin! Täsſäkö wielä uiſakoitteliſimme kuin wallattomat nallikat? Mene pois!

Juhani. Nuoren miehen naimattoman elämä on tanſſia. Eikös niin, Timo?

Timo. Hi, hi, hi!

Juhani. Eikös niin?

Timo. Kyllähän ſe ſemmoista on.

Eero. Juuri niin, „Juſſi-kulta".

Juhani. Sanoi kettu jänikſelle. Oikein! Tämä elämä käy laatuun; onhan ſe wälimmiten lystiäkin ja nostelee hieman kantapäitä. — Tanſſikaamme ryſſää; ſiinä olen minä juuri mekkari. Katſokaas!

Hapo. Antaiſko oluemme huimausta?

Juhani. Kumauta naamaas kannua kolme, niin etköhän huomaa pientä leiskausta tuolla ylikerraſſa? — Mutta laula, Eero, koska Poika-Juſſi tanſſii. Hellitäppäs!

Eero. Mitä ſorttia tahdotaan?

Juhani. Mitä hywänſä, kun ſe waan raikkuu ja remuu. Hellitä, poika, kirkaiſe että multahirret nouſee! Laula, ſinä mulliſaukon poika, laula, koska minä tanſſin, loiskin niinkuin päſſi, loiskin aina kattoon asti. Laula!

Eero. Tahdonpa koettaa:

„Iloitkaat ja riemuitkaat,
Nyt on meillä joulu;

Nyt

Nyt on oltta ammeet täynnä,
Haarikat ja kiulut;
Ammeet täynnä, ammeet täynnä,
Haarikat ja kiulut!"

„Anjanpellon markkinoilla
Oltta, wiinaa juotiin,
Mustan härjän hinnalla
Nuot kihlakalut tuotiin,
Tuotiin, tuotiin;
Mustan härjän hinnalla
Nuot kihlakalut tuotiin."

Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!

Hapo. Waiti, Eero, ja äläppäs ſuututa häntä.

Juhani. Laula päälle waan; en minä ſuutu; laula päälle, ettei mun tarwitſe tanſſia ilman muſiikkia.

Eero. Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!
„Juſſi, Jaſſi, jauhokuono,
Porſaan pahnan pöllyttäjä . . ."

Timo. Hi, hi, hi! Woi mitä hulluja lauleletkin.

Juhani. Laula päälle waan, laula päälle. En minä ſuutu.

Eero. „Juſſi, Jaſſi, jauhokuono."

Minä laulan ja napſaan wielä formianikin.

„Porſaan pahnan pöllyttäjä,
Sikoläätin lämmittäjä!"
Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!

„Jita

„Jita meni rantaan,
Kirjoitteli ſantaan
Nimen kultanſa,
Nimen kultanſa.“

„Kun mä kultani äänen kuulin,
Enſi kerran nähdesſäin,
Niin taiwaan ilosſ' olewain luulin,
Serafiimein ſeassa;
Niin taiwaan ilosſ' olewain luulin,
Serafiimein ſeassa.“

Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!

„Muiſtatkos, Maija,
Kun manſikka ſyötiin
Ja iloleikki lyötiin?
Fralla ralla laa!
Manſikka ſyötiin
Ja iloleikki lyötiin.
Fralla ralla laa!“

Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!

„Ällä ſinä Aato parka
Juſſia ſoimaa,
Sen ſinä tiedät että
Juſſill' on woimaa.
Juſſi iſtuu linnasſ',
Pukin lapa rinnasſ';
Kaikki me olemme
Yhdeſſä hinnasſ'.“
Fralla ralla laa!

„Wi=

„Wilukſelan Witka
Ja Wiuwalan Piſpa,
Sywän-ojan Sonni
Ja Sylwinän Jalli!
Ralla ralla laa!
Sywän-ojan Sonni
Ja Sylwinän Jalli!“
Ralla ralla laa!

„Woi minua, hurjaa poikaa,
Mikſ' mä itſein laitoin!
Talo mull' on kotona,
Ja itſe kannan rautoi;
Talo mull' on kotona,
Ja itſe kannan rautoi.“

Juhani. Noin waan! Noin! Eihän täſſä raudat paina. Laula päälle!

Eero. Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!
Juſſi, Jaſſi, jauhokuono,
Porſaan pahnan pöllyttäjä,
Sikoläätin lämmittäjä!
Juſſi, puſſi, Jukolan Juſſi!

Eikö ole jo tarpeekſi?

Juhani. Enemmin! Karja-Matin häitä tanſſitaan. Enemmin! Enemmin! — Karja-Matin häitä!

Simeoni. Kukkokin jo hirmustuen kirkaiſee tälle jumalattomalle menolle ja jyskinälle.

Ju-

Juhani. Kitas kiinni, kukko, ja älä ſiinä kotkottele.

Tuomas. Onhan tuota jo tuossa, Juhani.

Hapo. Wiehän ſinusta hengen tuo turkkilaistansſi.

Juhani. Tämä on ryſſää. Eikös niin, Eero?

Eero. Tämä on juſſia.

Juhani. Olkoon niin, ja olkoon ſitten menneekſi juſſin-tanſſia parikymmentä loiskausta kerran wielä.

Simeoni. Sinä hurja mies!

Timo. Kas noin, kas noin! Hi, hi, hi! No wie ſinun riiwattu!

Juhani. Pois tieltä! Muutoin ſotken ſinun liiskakſi kuin kaſakan-hewonen juopuneen markkinapokon. Hih!

Hapo. Onpa nahkahihnanſa löylyssä tuolla takana. Pompahtelee ſe; pompahtelee ylös, pompahtelee alas, piesten wuoroon hänen ſelkäänſä ja pakaroitanſa. O ſinä!

Juhani. Lalla, laa, laa! Sepä wasta pöllytystä oli. Hehheh! — Toiſen kerran iäsſäni tanſſahtelin. Enſimmäinen tapahtui Karja-Matin häisſä, joissa ei löytynyt naiſenpuolta kuin kolme wanhaa ämmää, mutta miehiä aika liuta. Mutta kas kun Matti prykäſi meille pari kupillista muikeaa kahwipunſſia, niin ei ſitten yhtäkään muuta kuin löylyttämään permantopalkkia, me ukot keskenämme; ja huokailipa allamme ſyntinen maa. Ämmä rukat kiittiwät päästyänſä koko leiwotukſesta; mehän oliſimme tanſſittaneet heitä ryyſyikſi. Woi ſinun peijakas kumminkin!

Mutta

— Mutta nyt päältämme waatteet aina paitaan asti, ja ylös parwelle. Emmehän kuitenkaan ummista silmiämme juuri wielä, waan kuohuwan olutkiulun ääressä ja terwaisen päreen loimottaessa kertoilemme iloisia satuja ja tarinoita tuolla parwen lämpymässä.

Kiisuiwat he päältänsä, täyttiwät kiulun oluella kerran wielä ja astuiwat miehissä parwelle. Siellä he, mekkosillaan kaikki, istuiwat olkisella sijalla hautowassa kuumuudessa. Ahkerasti kierteli ympäri miehestä mieheen waahtoowa kiulu ja seinähirren raossa loimotti honkaisen päreen kultainen liekki. Mutta läimähti Juhanin päähän aate ja walahti suustansa lause, jonka seuraus oli wiimein kowa onni.

Juhani. Täällähän itseämme oikein paistelemme kuin pyllimakkarat pätsin oljilla, ja lämmintä antaa meille kiukaan kuumat kiwet. Eero, waleleppas uunille kannullinen olutta, niin tiedämmehän, mille maistuu ohranesteen löyly.

Tuomas. Mikä hullu juoni olis tämä?

Juhani. Uljas juoni. Waleleppas.

Eero. Minä tahdon totella esimiestäni.

Juhani. Pari kannullista olutta kiukaalle!

Tuomas. Ei pisaraakaan! Jos kuulen sieltä pienenkin pihauksen, niin onneton hän, joka saattoi sen matkaan.

Aapo

Aapo. Olkaamme tuhlaamatta oiwallista juomaa.

Timo. Eihän ole meillä waroja olutlöylyssä elää, ei ſuinkaan, ei ſuinkaan.

Juhani. Lystipä olis tuota maistaa.

Tuomas. Minä kiellän ſen lujasti.

Juhani. Lystipä olis tuota maistaa. — Woitto äsköiſessä painissa on aika lailla kohottanut Tuomaan niskapyrstöjä, ja luuleepa hän nyt hallitſewanſa tässä huoneessa mielensä mukaan. Muistappas kuitenkin, että karwas ſappi, koska ſe oikein paiſuu, antaa pojallensa tappelukſessa ſeitſemän miehen woiman. Kuinka hywänsä, mutta minun ſilmäni eiwät wielä ſuinkaan mieli wartioita ſinua.

Simeoni. Painin hedelmiä, painin hedelmiä kaikki!

Juhani. Annappas molskahtaa, Eero. Minä wastaan aſian ja puolustan miestä.

Eero. Se on eſimiehen käsky, ja minun täytyy totella; muutoin on jänikſenpassi kourassani wallan jouluvönä.

Silloin Eero, purren hammasta ja mytistäen huulensa wikkeläään myhäilykſeen, täytti kerkeästi Juhanin tahdon, ja pian kuului kiukaalta pläiskäys ja kohta ſen jälkeen tuima kohaus. Rynkäſi nyt Tuomas julmistuen ylös ja karkaſi kohden Eeroa, mutta Juhanikin kiirehti puolus-

lustamaan nuorinta weljeänſä. Siitäpä nouſi nyt yleinen kärhämä, jonka wilinässä palawa päre wiskattiin parwelta alas laattialle. Siellä ſe pian, weljesten huomaamatta, wiritti olkihin wilkkaan tulen. Niinkuin piiri weden pinnalla lewiää taſan ja nopeasti kaikkialle, niin myös tulen kirkas pyörö yhä ſuureni laattialla. Ullettui ſe korkeammalle yhä ja tuikkien jo parwen permantoa, ennenkuin huoneen aſujamet äkkäſiwät allanſa waaran. Mutta myöhään ſen äkkäſiwät, ehtiäkſenſä pelastamaan muuta kuin oman henkenſä ja elikkojen, jotka löytyiwät pirtisſä. Laajalta jo aaltoiliwat liekit, ja ſuuri oli hätä ja temmellys. Kaikki rienſiwät he kohden owea, jonka auetessa miehet, koirat, kisſa ja kukko hirweällä rähinällä karkaſiwat ulos melkein yht'aikaa. Näkyi niinkuin pirtti olis heidät okſentanut ſawuineen kidastanſa ulos lumiſelle maalle, jossa he nyt ſeiſoiwat, yskien kilpaa. Mutta wiimeiſenä astui ulos Lauri, talutellen riimuwarresta Walkoa, joka muutoin kaiketi oliſi jäänyt uhriksi paloon. Ulos tunkeuſi jo wäkiwaltainen tuli akkunojen pieniſtä aukoista ja wiimein ſekä owesta että katosta. Loimoin helmassa liekkui Impiwaaran jykewä pirtti. Mutta lumiſella tanterella ſeiſoi pirtin miehistö ſuojatonna; olihan jo ſyſimajakin, heidän enſimmäinen turwanſa täällä, hajotettu aina maahan asti, ja warahuone tuossa ſeiſoi raketuna harwaksi kuin harakanpeſä. Siinä oljenteliwat weljekſet, ja heidän ainoa werhonſa tuulia ja pakkasta wastaan oli rohtiminen, lyhykäinen paita. Ei edes lakkeja päänſä peitteekſi eikä wirſuja

ſuja jalkoihinſa he ehtineet pelastamaan walkean wallasta. Jäljellä huoneen entiſistä kapineista löytyi ainoastaan pyſſyt ja tuohikontit, jotka oliwat ennen kylpemistä ſaatetut aittaan. — Mutta lumeſſa ſeiſoiwat weljekſet, kaikki ſelin wasten humiſewaa paloa, nostellen ja lämmitellen milloin oikeata, milloin waſempaa jalkaanſa; ja punerſiwatpa ne jalat, lumen ja tulen hautomina, punerſiwat kuin hanhien räpylät.

e nauttiwat wiimeistä hywää, jota heidän pirttinſä heille antoi wielä, nauttiwat nuotion lämmintä; ja ankara oli heidän walkeanſa. Waltaiſesti nouſi korkeuteen liekki, kaikkialle kajasti wäikkywä walkeus, ja partaiſet kuuſet wuoren harjulla hymyiliwät ſuloiſesti kuin aamuruskon tulessa. Nouſi terwaskantoin rykelmästä ſawu, ſakea ja pikimusta, ylös pilwihin ja kiiriskeli palloellen taiwaskaton alla. Mutta aholla ja ſen ympäristössä oli walkeus, wallitſi punertawa päiwä talwiyön ſydämmessä ja, oudostaen kummallista haametta, katſeliwat linnut tuijotellen puitten lumiſilta okſilta alas, koska Impiwaaran wahwasti rakettu pirtti käwi hiiliksi ja tuhakſi. Mutta kyhnien tukkaanſa wihoiſſaan ja murheiſſaan ſeiſoiwat weljekſet ſiinä ympärillä, ſeiſoiwat kaikki ſelin wasten tulta ja nosteliwat wuoroon jalkainſa anturoita kohden lämmittäwää

wää tulta. Kuitenkin maſentui wähitellen heidän ristikkowalkeanſa, kukistui lopulta kekäleinä alas, ja tuhanſista räiskywistä ſäkenistä täyttyi öinen ilma. Kauhistuen huomaſiwat weljekſet ſilloin, että taiwas alkoi kirkastua ja tuuli kääntyä etelästä pohjaan. Ilma oli muutokſessa ſuojasta pakkaſekſi.

Hapo. Tulesta pelastuimme, mutta pakkaſen uhreikſi. Katſokaat: taiwas ſelkiää ja kylmästi jo puhaltaa pohja. Weljet, waaramme on hirwittäwä.

Juhani. Kirous ja kuolema! Kuka ſaattoi tämän aikaan?

Tuomas. Kuka! Sinä tulen ruoka, wieläkös kyſyt? Jos nyt oikein tekiſin, niin tuonne ſun ſyökſiſin paistumaan tuliſeen mujuun.

Juhani. Ei koskaan tee ſitä ykſi Tuomas, ei koskaan. Mutta kirottu olkoon ſe mies, joka ſaattoi matkaan tämän helwetin yön?

Tuomas. Hän itſeänſä kiroo.

Juhani. Kirottu olkoon ſe mies, nimittäin Tuomas Jukola.

Tuomas. Sanos ſe toinen kerta.

Juhani. Tuomas Juhaninpoika Jukola on kaiken tämän ſyy.

Hapo. Tuomas!

Simeoni. Juhani!

Lauri. Hiljaa!

Timo. Nyt ette pääſe iskemään yhteen, ettehän pääſe, te junkkarit. Niin, niin, ollaan ſiiwosti waan ja lämmitellään itſeämme weljelliſesti.

Si-

Simeoni. Te jumalattomat!

Hapo. Wiha ja riita pois, koska uhkaa meitä ſurkein kuolema.

Tuomas. Kuka on ſyypää, kuka on ſyypää?

Juhani. Wiaton olen minä.

Tuomas. Wiaton! Kirkas tuli! minä ſyön ſinun eläwältä!

Hapo. Siiwosti, ſiiwosti!

Simeoni. Jumalan tähden ſiiwosti!

Hapo. Syytön tai ſyypää, ſe jääköön ratkaiſematta nyt, koska riento on ainoa pelaſtukſemme. Pirttimme on tuhkana ja melkein alastomina ſeiſomme hangella. Miksi luen tämän rohtimiſen paitariekaleen? Hywä kuitenkin, että jäi meille pyſſyt ja ampumawarat tuonne aittaan, ſillä aſeita tarwitſemme nyt. Teerimäeltä kaikuu ſuſien ulwowa ääni.

Tuomas. Mitä teemme ſiis?

Hapo. En tiedä muuta keinoa kuin kiirehtiä kohden Jukolaa, kiirehtiä kalwean kuoleman tähden. Kaksi aina ratſaſtakoon Walkoa ja muut heitä juoſten ſeuratkoot. Niin tapahtukoon: juoſten wuorotellen, wuorotellen ratſaſtaen. Hewoſemme kautta pääſemme ſiis ſotkemasta hankea kaiken tien, ja Jumalan awulla ehkä pelaſtumme wielä.

Juhani. Mutta onpa ſiinä tallukkamme naurishautana, ennenkuin ſeiſomme Jukolan tuwaſſa, halkoiſen pystywalkean hauteeſſa.

Simeoni. Siinä kuitenkin ainoa toiwomme. Ja ſentähden rientäkäämme. Tuuli tuimenee jo ja taiwaan kanſi paljaſtuu! Rientäkäämme!

Eero

Eero. Surmamme on tullut!

Juhani. Siinä on Jukolan ſeitſemän poikaa!

Simeoni. Hätämme on hirmuinen, mutta woimallinen korkeuden Herra. Rientäkäämme!

Tuomas. Ulos aitasta pyssyt ja kontit!

Juhani. Kauhistawa yö! Täältä uhkaa meitä paukkuwa pakkanen, tuolta nälkäiset, ulwowat ſudet.

Timo. Waarassa olemme ſekä Walko että me itſe.

Juhani. Me itſe wielä ſuuremmassa. Paljas mies, niin olen kuullut, on talwella ſudelle kowin mieluiſa paisti.

Timo. Ja mies ja ſika, niin olen kuullut, maistuwat yhtä, ja ſe tiedetään, että ſika on talwella Häntä-Heikin haluruoka. Tuima on edesſämme pykälä ja puntti, ſitä ei taida kieltää.

Juhani. Mitä teemme?

Aapo. Jukolaan kuin noidannuolet halki yön, ennenkuin pakkanen tulistuu ja löylyttää weremme jäätymään polttawalla kylmyydellä. Päin Jukolaan yli kiljuwan Teerimäen! Suſia wastaan on meillä aſeet, mutta ei hyydepartaista kuningas Pakkasta wastaan.

Tuomas. Täſſä pyſyt ja kontit. Nyt kiwääri olkaan ja kontti ſelkään joka mies, ja kakſi käyköön ratſastamaan, me muut potkimme jäljeſtä mitä woimme. Mutta rientäkäämme, rientäkäämme kuolemattomien ſielujemme tähden!

Juhani. Pohja kirkastuu ja tähdet kiiltää! Hii, haa! Mutta rientäkäämme!

Aapo

Hapo. Huomenna ſaatamme täältä tawarat ja kalut, jotka meille walkea jätti; huomenna tulemme ja korjaamme myös kiſſan ja kukon. Tämän yön he kyllä tarkenewat täſſä tuliſen aherrukſen waiheilla. Mutta Killi ja Kiiski käyköot kanſſamme retkelle kuin uskolliſet kumppanit. — Miſſä he owat?

Tuomas. Heitä ei näy. — Waiti! kuullelkaamme.

Eero. Kaukana täſtä he jo wilkaiſewat. Tuoltahan kuuluu haukuntanſa wuoren takaa.

Tuomas. Ilwestä he ajawat, ja kaiketi oli tämä ilwes kulkenut läheltä ohi pirttimme, ſaattaen jälkenſä koirille. Mutta ajakoot he mielenſä mukaan; nyt meidän täytyy ne unohtaa ja kiirehtiä tuikeaan matkaan.

Juhani. Olkoon menneekſi! Sillä elämä ja kuolema owat iskeneet toinen toiſenſa kamaraan kuin kakſi koiraskarhua.

Hapo. Nyt liikkeille kaikki woimat!

Juhani. Sielumme ja ruumiimme kaikki woimat aina ytimeen asti!

Tuomas. Muistain että uhkaa meitä ſurkein kuolema.

Juhani. Kahtialta uhkaa meitä musta kuolema. Hii! haa! nyt nokka jääſſä taikka ſuolet maaſſa, ellei ſeiſo poika hetken päästä liukkailla oljilla walkean walosſa. Yksi näistä kolmesta on tapahtuwa tunnin päästä. Mutta eihän auta huikailemaan täſſä, ei enſinkään, waan purren hammasta nyt halkaiſen waikka jääwuoret, peninkulmien pakſut.

Si-

Simeoni. Koettakaamme Herran nimessä ja awulla.

Juhani. Hänen awullanſa. Mitähän woi täällä omasta woimastanſa waimosta ſyntynyt mies! Mutta olkaamme hywässä turwassa.

Eero. Lähtekäämme ilman yhtään ſiekailusta enään.

Juhani. Ja ilman yhtään pelkoa! Mennään nyt!

Tuomas. Kaikki walmiit ſiis. Astukaatpas ſelkään, Eero ja Simeoni, ja lähtekäät ratſastamaan kohden Jukolaa, mutta niin, että pyſymme aina lähellä konimme hokkeja me, jotka wilkaiſemme jalkaiſin jäljesſänne lumessa.

iin läkſiwät he matkalle: alastomina, puettuina ainoastaan rohtimiſeen paitaan ja kantain kukin konttianſa seläſſä ja pyſſyänſä olalla tai kädessä. Niin he läkſiwät talwiſelle, öiſelle tielle, paeten pakkasta, joka karkaſi heidän päällensä Pohjolan rämeiltä. Mutta ei tullut hän kuitenkaan hirmuiſimmalla naamalla, eihän käynyt tuo ilma tällä erällä ankarimmakſi ilmakſi. Toſin paljastui wälimmiten taiwaan otſa, mutta purjehtiwat pilwet peittiwät ſen taas, ja kohtuulliſesti liehtoi pohjoinen. Oliwatpa weljekſet myös kylmän tuttawia, monessa kiljuwaſſa pak-

pakkaſessa oli heidän nahkanſa kamartunut, ja oliwatpa he ennen, wallattomina poikina, uſeinkin ſotkeilleet kinokſia paljain jaloin, tunnit pitkät. Mutta kamala, hirwittäwän kamala oli heille nyt kuitenkin retki Impiwaarasta Jukolaan. Kiiwaasti he karkaſiwat eteenpäin, ſydämmeſſä kauhistus. Edellä, Walkon ſeläſſä, ratſaſtiwat Eero ja Simeoni, muut juoſten heitä ſeuraſiwat kintereiſſä, polkien korwen lunta, joka juoksusta tuiskahteli ympäri. Mutta Impiwaaran aholla, hohtawan kiukaan lähellä istuiwat kiſſa ja kukko, alakuloiſesti killiſtellen hiiltywään tuleen.

ohden kylää rienſiwät weljekſet, heittiwät jo Sompioſuon ſelkänſä taakſe ja läheniwät Teerimäkeä, josta yhä kuului ſuſien kamoittawa ulwominen. Mutta näreistöſſä, ſuon ja Seunalan Matin ahon wälillä, tapahtui ratſaſtajain muutos: alas astuiwat Eero ja Simeoni ja kaksi weljekſiſtä taas rienſi heidän ſijaanſa. Wiipymättä jatkoiwat he retkeänſä jälleen, kirmaſiwat pitkin nummen ſelkää, poikki Wiertolan tien ja ſiitä halki awaran, humiſewan hongiſton. Mutta wiimein läheni kallioinen Teerimäki, ja äkisti waikeni ſuſien monimelskainen ääni. Pian ſeiſoiwat he wuoren harjanteella ja antoiwat hewoſenſa hen-

hengittää; ratſastajat taaſen astuiwat ſeljästä alas ja kohta toista kakſi heidän ſijaanſa ylös. Wielä he ſeiſoiwat lumiſella kalliolla; pohjoinen puhalteli, taiwaan kumo kirkastui hetkekſi taas ja Otawan ſarwi oſoitti jo puoliyön menneekſi.

utta lewättyänſä rienſiwät he taaſen alas pitkin ſileätä wuoritietä, ja koska tämä oli loppunut, astuiwat he pimeään kuuſistoon ja kolkkona ſeiſoi luonto heidän ympärillänſä. Kelmeänä katſeli kuu alas, hyypiöt huuteliwat ja tuolla täällä korwen kohdussa ſeiſoi eriskummallinen haamu, näyttäen metſän kontiolle, hirweän ſuurelle: kaatuneitten kuusten korkealle kohotetut, ſammaleiſet juuret. Liikkumatta kuin jäätyneet aaweet tuijotteliwat nämät karhunkuwat kohden kummallista matkuetta, joka winhasti juoksi heidän ohitſensa. Niin he katſeliwat järkähtämättä, mutta heidän wälillensä, ympärillensä ilmestyi pian peloittawaa liikettä jylhään kuuſistoon. Silloin nälkäiſet ſudet kaarteliwat weljesten waiheilla, likeniwät heitä yhä enemmin ja enemmin. Milloin edellä tai jäljessä, heilahtaen poikki tien, milloin tien kummallakin puolella kuuſien wälistä näkyi heidän wil-

1907

wilkaiſewa juokſunſa. Kiukkuiſina, werta-janoowina he ſeuraſiwat öiſiä pakolaiſia Impiwaarasta; ja räiskyiwät ja paukahteliwat katketeſſaan kuusten juurien kuiwat okſat. Wawisten ja korskahdellen juokſi wauhko Walko; ja mies, joka ratſasti etummaiſena, taiſi tuskin hillitä häntä kiitämästä. Mutta aina nenäkkäämmäkſi kiihtyi petoin rohkeus. Huohottaen werijanoiſina liehahteliwat he uſein läheltä miesten ohitſe; ja peloitteekſi paukahteli tuolloin tällöin weljesten pyſſyt, milloin oikealle, milloin waſemmalle. Täſtäpä eiwät he kuitenkaan karkoittuneet kauas.

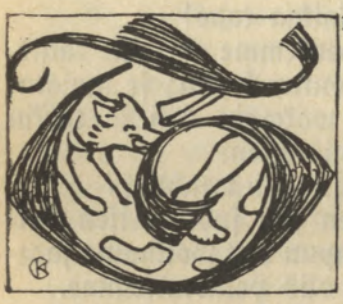

uli wastaan Kiljawan lakea, kulowalkean polttama nummi, jossa ſiellä ja täällä ſeiſoi kuiwettunut männynrunko, haukan ja huhkaimen istuimena. Täſſä käwi jo peloittawakſi ſuſien kiukku, ja ſuuri oli miesten waara. Ratſastiwat ſilloin Tuomas ja Timo, mutta muut, jotka juokſiwat jalkaiſin jäljeſſä, ſeiſahtuiwat äkisti ja laukaiſiwat melkein yht'aikaa ankaran ammunnan wainoojianſa kohden, jotka, ſäikähtyen täſtä, nyt ſiirtyiwät heistä matkan. Läkſiwät taaſen miehet kirmaiſemaan eteenpäin; mutta kauan ei wiipynyt, ennenkuin jälleen kahiſi

hiſi heidän waiheillanſa ſuſien wäijywä lauma, ja waara oli ſuurempi kuin koskaan ennen. Silloin pyſäytti Tuomas hewoſen ja lauſui kowalla äänellä: „Mies, jonka pyssy on tyhjä, ladatkoon ſen paikalla! Hän rientäköön tulena ja tuiskuna!“ Niin hän huuſi, astui alas, käskien Timoa lujasti hallitſemaan Walkoa. Seiſoiwat nyt weljekſet ja lataſiwat, eikä tunteneet he kylmää, ei jaloissaan, ei missään ruumiinſa jäſenissä. Seiſoiwat myös pedot wiiſikymmentä askelta miehistä, heihin lakkaamatta iskien ahneet ſilmänſä, wiskellen häntiänſä kiihoissaan. — Ja paljastettuna pilwistä kaamoitti taiwaan kumo, josta kirkas kuu nyt katſeli nummelle alas.

Tuomas. Owatko pyssymme ladatut?

Hapo. Se on tehty. Mikä on tarkoituksesi?

Juhani. Kaikki yht'aikaa taas!

Tuomas. Ei, jos henkemme on teille rakas. Aina olkoon latingissa jonkun luikku; se muistakaat. Lauri, sinullahan wakawin käsi ja tarkin ſilmä, astuppas rinnalleni tähän.

Lauri. Täsſä seiſon. Mitä tahdot?

Tuomas. Nälkäinen ſuſi syö weriſen weljenſäkin. Jospa tuon tempun nyt woiſimme saattaa matkaan, niin ſiinä olis pelastukſemme. — Koetetaan. Lauri, tuota enſimmäistä waſemmalla tarkoitamme, ja laukaiſemme yht'aikaa, mutta ſäästäkäät tultanne, te muut. Lauri, tähtääppäs nyt tarkasti kuin kotka ja anna leimahtaa, koska minä ſanon: nyt.

Lauri. Minä olen walmis.

Tuomas. Nyt.

Sil-

Silloin laukaiſiwat molemmat ſamassa ſilmänräpäykſessä, ja kaapaisten pakeniwat ſudet. Kuitenkin wiipyi tanterella heistä yksi, pyrkien kontimalla muiden ſeuraan, mutta ei joutunut tienſä. Eteenpäin taas kaikin woimin rienſiwät miehet: juoksi jalkaisin kuusi weljestä, Timo waan yksin ratſastaen edellä. Ja menipä niin hetki aikaa. Pianpa ſeiſahtui ſusien pako, he palaſiwat takaisin, wilkaisten kiiwaasti kohden öistä matkuetta jälleen. Kohiſi ympärituokſuawa lumi ja tömiſi Kiljawan lakea nummi, koska he joukossa kirmaſiwat päin. Tuliſella wauhdilla he ehtiwät tuon weressään matelewan kumppaninſa luokſi, syökſähtiwät hänen ohitſenſa, mutta kääntyiwät pian ympäri, koska weren wiehättäwä haju heidän ſieraimiinſa lemahti. Ympäri he kiekkaiſiwat: hännät heilahti, lumi tuiskahti ja tulta iski yössä himon ja kimman ſilmä. Silloin hirweästi irwistäen karkaſiwat he joukossa haawoitetun weljensä päälle, ja nousi nummelle meteli ja ähellys hirmuinen; oliſipa luullut korkeuden pielien kukistuwan. Tanner täriſi ja lumi muuttui hirmuiſeksi pöpöräksi, koska entiſet ystäwät tempoeliwat kappaleiksi korwen poikaa, jonka weren Tuomaan ja Laurin tarkat luodit oliwat iskeneet juoksemaan. Mutta äänettömyys wallitſi taaſen öiſellä nummella. Kuului ainoastaan hiljaista äyhkinää, ja paukahteliwat luut, koska pedot, naamat weressä ja wälähtelewillä ſilmillä, riuhtoen atrioitſiwat uhrianſa.

Mutta

utta kauhiſtawiſta wihamiehiſtänſä kaukana jo retkeiliwät weljekſet; ja ihanalle oli heidän korwiſſaan kaikunut ſuſien murharähinä Kiljawalla; ſe oli heille pelaſtukſen ſuloinen ja hywä ſanoma. Läheni heitä Kuttilan awara niittu, jonka ympäri kaartaen heidän tienſä kulki ahteiſen tienoon yli. Mutta ajan woittamiſen tähden päättiwät he nyt oikaiſta tämän niitun halki. Rynkäſiwät he miehiſſä wasten aitaa, ſe murtui alas ja Walko, kantain kahta weljekſiſtä taas, astui yli kaadetun aidan ja läkſi miesten huljan ſukimana juokſemaan pitkin niitun ſileätä pintaa. Mutta wiipymättä rienſiwät peräſſä ne weljekſiſtä, joiden wuoro oli taaſen tallata lunta. Poikki niitun kulki talwitie kirkonkylään, ja matkuſtawia, kolmella hewoſella ja kolmella reellä, retkeili par'aikaa tällä tiellä. Mutta pahoin peljäſtyiwät niin hewoſet kuin miehet, koska näkiwät weljesten lähestywän heitä pohjoiſesta. Näkiwät he kuunwaloſſa ſeitſemän miestä paitaſillaan, pyſſyt olalla, hewoſinenſa kiirehtiwän eſiin. Ja luuliwat he joukon kiukkuiſia peikkoja Impiwaaran luolista karkaawan heidän päällenſä. Kowa oli niitulla liike ja meno. Wirnapäiſinä kiitiwät matkuſtawien hewoſet, kiitiwät ſinne, kiitiwät tänne, ja miehiſtä mikä huuſi, mikä ſiunaili, mikä kiroſi ja lauſui kaikuwalla äänellä. Mutta weljekſet loiwat tuskin ſilmänſä kohden tätä kiihkellyſtä,

he

he waan juoksiwat wimmatusti Jukolaan päin yli Kuttilan niitun, ja sawuna halkesi lumi heidän edellänsä. Tuli wastaan niitun toinen aita, he rynkäsiwät miehissä päin, se murtui alas räiskähtäin, ja pian he retkeiliwät mäkisellä tiellä taas.

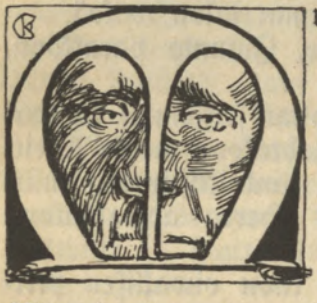

utta olipa tämä yö heille kamala ja hirmuinen. He juoksiwat ankarasti, juoksiwat wilkaisten ja huohottain, ja epäilys tuijotteli ulos heidän seiwäskankeista katseistansa, jotka he lakkaamatta teroittiwat kohden entistä Jukolan kotoa. Niin he sanaakaan lausumatta kirmasiwat yhä eteenpäin, ja nopeasti pakeni heidän altansa luminen maa. Mutta wiimein, ehdittyään Pohjanpellon töyrylle, näkiwät he kalweassa kuutamossa mäen rinteellä Jukolan talon, ja melkein yht'aikaa kuului heidän suistansa: „Jukola, Jukola!“ Siitä juoksiwat he mäkeä alas, harppasiwat Ojaniitun poikki kuin siiwitetyt peikot ja kiepoiwat taasen mäkeä ylös, ja seisoiwat talon teljetyn owen kynnyksellä. Aikaa ei ollut heillä kolkuttamaan ja odottamaan laskemista sisään, waan rynkäsiwät he kaikin woimin päin ja ryskyen ja kolisten lennähti porstuan jykewä owi auki. Pauhulla ja töminällä riensiwät he porstuasta

tuasta tupaan ja ſiitä tuulenpuuskana tuliſijan hiilistöön, josta heitä wastaan hengitti kallis lämmin. Mutta kowin ſäikähtyi nahkapeitturin unihoureinen perhe, luullen ryöwärien karkaawan heidän päällensä.

Nahkapeitturi. Kuka hirwiö näin astuu kunnialliſen miehen huoneeſeen juuri jouluyönä? Sano; pyssyni on ojennettu!

Tuomas. Olkoon pyssy rauhassa, mies.

Aapo. Älä ammu oman talon wäkeä.

Juhani. Me olemme, Jumala paratkoon, Impiwaarasta.

Timo. Entiſen Jukolan ſeitſemän poikaa!

Simeoni. Herra armahtakoon meitä! Seitſemän ſielua on menossa iankaikkiſuuteen juuri tällä hirmuiſella hetkellä. Herra armahtakoon meitä!

Juhani. Tuli poltti tuon oiwalliſen pirttimme metsässä ja kaiken tawaramme myös. Tännehän nyt wilkaiſimme kuin jänikset ilman yhtäkään muuta ruumispahan werhoa kuin paitariepu, lyhyt miehen paitariepu. Ja ſe oli kowa leikki.

Nahkapeitturin emäntä. Herresta warjele!

Nahkapeitturi. Woi teitä kurjia!

Juhani. Niin, onkos tämä enään laitaa? Täsſähän nyt istumme kuin harakat, huutaen Herran armoa. Ah! mun täytyy itkeä.

Emäntä. Kurjat lapſukaiſet! Riennä, ukko, wirittämään walkeata.

Eero. Woi onneton yö, woi onnettomia meitä!

Aapo

Hapo. Woi kauhistukſen yötä, woi!

Simeoni. Ah woi!

Juhani. Älä itke, Eero; älä itke, Simeoni; älä yhtään ruikuta, Hapo! Älä itke, älä itke, Eero weljeni; ſillä nyt olemme ſuojaſſa. Mutta olipa ſe Turkin marſſia!

Emäntä. Woi ihmislasta täällä, woi!

Juhani. Kultainen emäntä, teidän itkunne ja ſurkutukſenne ſaattaa minun uudestaan kyyneleiſin. Ah! Mutta älkäät itkekö, muori, älkäät itkekö! Olemmehan jo pääſſeet petoin ja pakkasten kynſistä tänne kristillisten lähimmäisten lämpymään. Ja ſiitä Jumalalle kiitos!

Tuomas. Surkea, perin ſurkea on tilamme. Mutta tehkäät meille loimottawa pystywalkea, tuokaat myös pari lyhdettä olkia ſijakſemme laattialle ja ſaattakaat Walko talliin ja heiniä eteen.

Hapo. Suokaat anteekſi, että lain nimeſſä ja henkemme tähden näin lujasti anomme teiltä apua ja holhomista. Henkemme tähden, henkemme tähden!

Juhani. Oi armonliiton enkelit! istuuhan henki juuri nokkani kärjeſſä wallan lähtemäiſillänſä, lähtemäiſillänſä. — Jos on talossa lihaa ja olutta, niin tuokaat eſiin. — Kas ſe wasta leikki oli, löylytys, jota muistamme. — Tuokaas lihaa ja lämmitettyä olutta kalliin henkemme ja ſielumme tähden.

Nahkapeitturi. Miten ehdimme ja woimme, hywät ystäwät, ja ſaatuani enſin huoneeſemme waloa. — Teitä onnettomia! paitaſillaan juuri.

Ju-

Juhani. Ei ryyſyä pääſſä eikä kenkärajaa töppöſiſſä. Katſokaas noita Sipillan-jalkoja, katſokaas.

Nahkapeitturi. Karwojahan tämä pöyhiſtää. Tules katſomaan, muija.

Timo. Katſokaas minun ſääriäni.

Juhani. Mitä ne owat näiden rinnalla? Tuoſſa! Katſos, poika, paiſtikkaita.

Timo. Entäs tuoſſa!

Juhani. Mitä ſinun koipes täſſä owat!

Timo. Ja minunko? Älä mitään. Nähkääs nyt. Onkos tämä ihmiſenlihaa?

Nahkapeitturi. Riennä, muija, katſomaan.

Emäntä. No hywät ihmiſet ja taiwaan woimat!

Juhani. Niin, onkos tämä enään laitaa? — Tuomaankin ſilmät owat kosteat. Älä itke, Tuomas. — Kun ma ſanonkin: onkos tämä laitaa?

Timo. Näinhän täällä ihmiſen waſikkaa lennätetään.

Emäntä. Kuinka ne nyt punoittaa ja hohtaa, punoittaa ja hohtaa! Hywät ihmiſet!

Timo. Kuin rauta ahjoſſa, warſinkin meltorauta. Hi! hi!

Emäntä. Niin punaiſet, niin punaiſet! Herresta warjele!

Juhani. Owatpa ne juuri „walantowasken kaltaiſet“, niinkuin ſeiſoo raamatuſſa. Herra auttakoon meitä waiwaiſia!

Emäntä. Woi teitä lapſukaiſia!

Lauri. Tehkäät, mitä pyyſimme ja lupaſitte.

Aapo